

ЗАКОН УКРАЇНИ

**«Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності
Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках»**

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України *«Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»* (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 51, ст. 292 із наступними змінами):

1) пункт 8 частини першої статті 11 доповнити словами «або вимог Національного банку України щодо усунення порушень законодавства про цінні папери та нормативно-правових актів Національного банку України з питань оверсайта за результатами здійснення оверсайта»;

2) статтю 12 доповнити частиною другою такого змісту:

«Національний банк України у разі невиконання юридичною особою його вимог про усунення порушень законодавства про цінні папери та нормативно-правових актів Національного банку України з питань оверсайта за результатами здійснення оверсайта, подає інформацію про виявлене правопорушення на ринку цінних паперів та відповідні матеріали Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку для застосовування санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів».

У зв'язку з цим частини другу-сьому вважати частинами третьою-восьмою.

2. У Законі України *«Про Національний банк України»* (Відомості Верховної Ради України, 1999, № 29, ст.238 із наступними змінами):

1) статтю 7 доповнити пунктом 28¹ такого змісту:

«28¹) здійснює оверсайт Центрального депозитарію цінних паперів та центральних контрагентів»;

2) у частині першій статті 42:

пункти 18 та 19 викласти у такій редакції:

«18) встановлює кореспондентські відносини з міжнародними депозитаріями з метою здійснення функцій грошово-кредитної політики та управління державним боргом;

19) провадить клірингову діяльність, забезпечує здійснення клірингу та розрахунків за правочинами на фінансових ринках, у тому числі шляхом участі у капіталі однієї з клірингових установ»;

доповнити пунктами 19¹ та 21 такого змісту:

«19¹) надає кредити центральним контрагентам для підтримки ліквідності за ставкою не нижче ставки рефінансування Національного банку та в порядку, визначеному Національним банком;

21) веде рахунки Центрального депозитарію цінних паперів (крім рахунків у цінних паперах) та клірингових установ».

3. У Законі України *«Про банки і банківську діяльність»* (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 5-6, ст. 30 із наступними змінами):

у частині шостій статті 4 слова «важливим банком, банком, що має статус Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, з урахуванням специфіки діяльності таких банків» замінити словами «важливими банками з урахуванням специфіки їх діяльності»;

друге речення частини четвертої статті 47 виключити.

4. У пункті 11.4 статті 11 Закону України *«Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»* (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 29, ст. 137 із наступними змінами) слова «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» виключити.

5. У частині шостій статті 4¹ Закону України *«Про обіг векселів в Україні»* (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 24, ст. 128 із наступними змінами) слова «право власності на корпоративні права якої належить Розрахунковому центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, створеному відповідно до Закону України *«Про депозитарну систему України»* замінити словами «визначена Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Національним банком України».

6. У Законі України *«Про цінні папери та фондовий ринок»* (Відомості Верховної Ради України, 2006, № 31, ст. 268 із наступними змінами):

1) перше речення частини другої статті 19¹ викласти у такій редакції: «Клірингову діяльність провадять клірингові установи, Центральный депозитарій цінних паперів та Національний банк України»;

2) у статті 19²:

у частині першій:

у другому реченні слова «та ліцензії Національного банку України на здійснення окремих банківських операцій у порядку, встановленому Національним банком України» виключити;

доповнити абзацом такого змісту:

«Національний банк України з метою виконання своїх функцій, визначених законом, має право бути акціонером однієї з клірингових установ»;

пункт 2 частини четвертої виключити.

3) у статті 19³:

у частині першій:

абзац перший викласти у такій редакції:

«Центральний депозитарій цінних паперів, клірингова установа провадять клірингову діяльність на підставі ліцензії, що видається Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, в установленому нею порядку»;

у абзаці другому слова «або Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» виключити;

абзац третій виключити;

у частині третій слова «або Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» виключити;

доповнити частинами п'ятою-восьмою такого змісту:

«5. Клірингові установи, Центральний депозитарій цінних паперів та/або Національний банк України забезпечують здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, укладеними на фондових біржах та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом «поставка цінних паперів проти оплати», в порядку, встановленому Національним банком України.

Клірингові установи для забезпечення здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, використовують рахунки, відкриті в Національному банку України.

6. Клірингові установи для забезпечення здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, а також для створення системи управління ризиків та гарантій обліковують кошти учасників фондового ринку.

Кошти учасників фондового ринку, зараховані на рахунки клірингової установи для здійснення/забезпечення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, не є доходами такої особи.

7. Для провадження господарської діяльності, яка не є професійною діяльністю на фондовому ринку, клірингові установи відкривають рахунки в банках.

8. Клірингові установи на підставі договору з учасниками клірингу мають право формувати гарантійні та інші фонди з метою забезпечення виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів».

4) у статті 19⁴:

пункт 8 частини першої викласти у такій редакції:

«8) порядок забезпечення особою, яка провадить клірингову діяльність, проведення грошових розрахунків за результатами клірингу зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на фондовій біржі за результатами кожної торговельної сесії біржі та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом «поставка цінних паперів проти оплати»;

частину другу доповнити абзацом такого змісту:

«Центральному депозитарію цінних паперів при провадженні ним клірингової діяльності забороняється приймати на себе ризики невиконання або неналежного виконання зобов'язань сторін правочинів щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів або іншим чином гарантувати виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів за рахунок власних активів».

5) у статті 19⁶:

у абзаці другому частини першої слова «та Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» виключити;

доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. Національний банк України має право у визначеному ним порядку надавати кредити центральному контрагенту для підтримки його ліквідності».

6) у частині першій статті 19⁷ слова «та Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках» виключити.

7) частину першу статті 24 доповнити абзацом такого змісту:

«Договори купівлі-продажу цінних паперів, які укладені на фондових біржах за результатами біржових торгів, під час яких пропозиції учасників біржових торгів на купівлю або продаж цінних паперів адресуються всім учасникам біржових торгів та умови яких не дозволяють учасникам біржових торгів ідентифікувати учасника біржових торгів, що подав таку пропозицію, вчиняються виключно за участю центрального контрагента у разі, якщо

розрахунки за такими договорами проводяться за принципом «поставка цінних паперів проти оплати».

8) доповнити статтею 47¹ такого змісту:

«Стаття 47¹. Оверсайт Центрального депозитарію цінних паперів та центральних контрагентів

1. Національний банк України в межах повноважень, визначених законом, здійснює оверсайт Центрального депозитарію цінних паперів та центральних контрагентів (далі – об'єкти оверсайта).

2. Національний банк України здійснює оверсайт об'єктів оверсайта з метою забезпечення їх безперервного, надійного та ефективного функціонування, який включає:

здійснення моніторингу об'єктів оверсайта;

оцінювання об'єктів оверсайта на відповідність вимогам законодавства України та документів, прийнятих Комітетом з платіжних і розрахункових систем Банку міжнародних розрахунків та Технічним комітетом Міжнародної організації комісій з цінних паперів;

надання рекомендацій щодо удосконалення діяльності об'єктів оверсайта; висунення вимог щодо усунення порушень в діяльності об'єктів оверсайта.

3. Порядок здійснення оверсайта та вимоги до об'єктів оверсайта визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України.

4. Національний банк України має право безоплатно отримувати інформацію з питань діяльності об'єктів оверсайта та проводити їх перевірки в порядку та у строки, встановлені нормативно-правовими актами Національного банку України.

5. Національний банк України має право вимагати від об'єктів оверсайта усунення порушень законодавства про цінні папери та нормативно-правових актів Національного банку України з питань оверсайта.

У разі невиконання об'єктами оверсайта вимог Національного банку України щодо усунення виявлених порушень, Національний банк України має право звернутися до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для застосування нею до таких об'єктів оверсайта заходів впливу відповідно до законодавства.

6. Національний банк України для здійснення оверсайта співпрацює з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, іншими органами державної влади України та міжнародними організаціями».

7. У Законі України *«Про депозитарну систему України»* (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 39, ст. 517 із наступними змінами):

1) у частині першій статті 1:

доповнити пунктом 1¹:

«1¹)внутрішня система обліку клірингової установи (далі – система клірингового обліку) – система, за допомогою якої клірингова установа веде

облік прав та зобов'язань учасників клірингу, їх клієнтів та контрагентів, а також центрального контрагента (якщо кліринг здійснюється за участю центрального контрагента) за правочинами щодо цінних паперів або інших фінансових інструментів; облік інформації про кошти, цінні папери та інші фінансові інструменти, що внесені для виконання цих правочинів; облік внесків учасників клірингу до гарантійного та інших фондів»;

у пункті 5 слова «Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках (далі - Розрахунковий центр)» виключити;

пункт 17 після слів «шляхом переказу коштів» доповнити словами «або відображення кліринговою установою в системі клірингового обліку зміни обсягу прав та зобов'язань щодо коштів між сторонами правочинів щодо цінних паперів з відображенням переходу права вимоги на кошти»;

у пункті 22 слова «Розрахунковий центр» виключити.

2) у статті 5:

у частині шостій:

перше речення абзацу першого викласти у такій редакції: «Рахунок у цінних паперах кліринговій установі відкривається Центральним депозитарієм та/або Національним банком України на підставі договору про обслуговування клірингової установи»;

у абзаці другому:

слова «та договір про обслуговування Розрахункового центру укладаються між такими особами і» замінити словами «укладається між такою установою та»;

слова «рахунках у» замінити словами «рахунку в»;

слова «Розрахункового центру» і слова «такою особою» виключити;

абзац третій викласти у такій редакції:

«Договір про обслуговування клірингової установи укладається між такою установою та Національним банком України, відповідно до якого Національний банк України веде у встановленому ним порядку за погодженням з Комісією на рахунку в цінних паперах клірингової установи облік цінних паперів, які використовуються кліринговою установою для створення системи управління ризиками та гарантій з виконання зобов'язань за договорами щодо цінних паперів відповідно до встановленої цим Законом компетенції».

3) у абзаці першому частини третьої статті 6 слова «що подається Розрахунковим центром (інформації, що подається фондовою біржею, у разі

провадження клірингової діяльності Центральним депозитарієм)» замінити словами «від особи, яка провадить клірингову діяльність».

4) у статті 9:

у частині восьмій:

у пункті 7 слова «Розрахунковому центрі» замінити словами «Національному банку України»;

у пункті 8 слова « та Розрахункового центру» виключити;

абзац другий частини дев'ятої виключити;

у частині тринадцятій слова «грошовий рахунок у Розрахунковому центрі» замінити словами «рахунок у Національному банку України».

5) у частині третій статті 12 слова «Розрахункового центру» виключити;

6) у статті 13:

у пункті 7 частини другої слова « та Розрахункового центру» виключити;

частину третю викласти у такій редакції:

«3. Національний банк України провадить депозитарну діяльність, передбачену пунктами 3 - 5 частини першої статті 3 цього Закону в установленому ним порядку за погодженням з Комісією. Для забезпечення діяльності, передбаченої Законом України «Про Національний банк України», Центральний депозитарій відкриває Національному банку України рахунки у цінних паперах. Особливості функціонування цих рахунків та проведення операцій за ними встановлюються Комісією за погодженням з Національним банком України»;

доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. Забороняється накладати арешт та інші обмеження прав на цінні папери, а також здійснювати примусове звернення стягнення на цінні папери, що знаходяться на рахунках у цінних паперах Національного банку України, відкритих у Центральному депозитарії».

У зв'язку з цим, частину четверту вважати частиною п'ятою.

7) статтю 15 виключити;

8) у абзаці другому частини першої статті 16 слова «та Розрахунковий центр» замінити словами «фондові біржі та торговці цінними паперами»;

9) у статті 17:

у абзаці другому частини першої слово «емітент» замінити словом «емітенти», а слова «Розрахунковий центр» замінити словами «фондові біржі»;

доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. Національний банк України у разі провадження ним депозитарної діяльності, передбаченої пунктами 3 - 5 частини першої статті 3 цього Закону, відповідно до отриманих від Центрального депозитарію депозитарних активів провадить діяльність з депозитарного обліку та обслуговування обігу цінних паперів і корпоративних операцій емітента на рахунках у цінних паперах депонентів, а також на власному рахунку в цінних паперах, на якому обліковуються цінні папери, права на цінні папери, що належать Національному банку України».

10) у статті 20:

у частині першій:

абзац другий викласти у такій редакції:

«переказу коштів банками та/або Національним банком України у встановленому ним порядку або відображення кліринговою установою в системі клірингового обліку зміни обсягу прав та зобов'язань щодо коштів між сторонами правочинів щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів з відображенням переходу права вимоги на кошти, в тому числі припинення зобов'язань щодо коштів за результатами нетінгу у порядку, встановленому Національним банком України»;

у абзаці восьмому слова «Розрахунковому центру та/або» виключити;

у абзаці першому частини другої слова «та/або Розрахунковим центром» виключити;

у частині третій слова «Розрахунковим центром» замінити словами «кліринговою установою»;

у частині четвертій:

слова «Розрахунковий центр та Центральний депозитарій або» замінити словами «Клірингові установи, Центральний депозитарій, та/або»;

доповнити абзацом другим такого змісту:

«Виписка з системи клірингового обліку клірингової установи є підтвердженням внесення/резервування коштів в якості гарантійного забезпечення для проведення клірингу та документальним підтвердженням доходів та витрат за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів у випадку використання таких коштів за результатами клірингу, а також у випадку припинення зобов'язань за результатами нетінгу за

правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів для цілей бухгалтерського та податкового обліку».

у частині п'ятій:

у абзаці першому:

у реченні першому слово «грошовий» виключити, а слова «Розрахунковому центрі» замінити словами «Національному банку України»;
у реченні другому слова «Розрахункового центру» виключити;

у абзаці другому:

у реченні першому слово «грошовий» виключити, а слова «Розрахунковому центрі» замінити словами «Національному банку України»;
у реченні другому слова «Розрахункового центру» виключити;

частину восьму викласти у такій редакції:

«8. Забороняється накладати арешт та здійснювати примусове звернення стягнення на кошти, що знаходяться на рахунках клірингових установ і призначені для здійснення/забезпечення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів».

11) у частині дев'ятій статті 22 слова «та Розрахункового центру» виключити;

12) у абзаці восьмому частини другої статті 24 слова «та Розрахунковий центр» виключити;

13) у абзаці другому частини другої статті 29 слова «Розрахунковим центром та» виключити;

14) пункт 8 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» викласти у такій редакції:

«8. Рішення про передачу цінних паперів, облік яких відповідно до компетенції, встановленої цим Законом, здійснює Національний банк України, на депозитарне обслуговування до Центрального депозитарію цінних паперів (далі – рішення про передачу цінних паперів) може бути прийняте Національним банком України не раніше ніж через два роки з дня набрання чинності цим Законом, у зв'язку з чим функція депозитарію таких цінних паперів переходить до Центрального депозитарію цінних паперів.

Національний банк України може прийняти рішення про передачу цінних паперів за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, за таких умов:

частка Національного банку України у статутному капіталі Центрального депозитарію цінних паперів повинна становити не менш як 51 відсоток;

відповідність Центрального депозитарію цінних паперів встановленим Національним банком України вимогам до об'єктів оверсайта відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок».

Передача Національним банком України цінних паперів, облік яких здійснюється ним відповідно до компетенції, встановленої цим Законом, на депозитарне обслуговування до Центрального депозитарію цінних паперів здійснюється на безоплатній основі у строки та у порядку, визначеному Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Національним банком України.

Центральний депозитарій цінних паперів протягом п'яти років з моменту передачі цінних паперів, облік яких здійснюється Національним банком України відповідно до компетенції, встановленої цим Законом, на депозитарне обслуговування до Центрального депозитарію цінних паперів, здійснює обслуговування власного рахунку Національного банку України в цінних паперах на безоплатній основі».

8. Пункт 2 розділу II «Прикінцеві положення» *Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу та умов функціонування Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках»* (Відомості Верховної Ради України, 2014, № 20-21, ст. 707) виключити.

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності, крім пункту 1, підпункту 1 пункту 2, абзаців п'ятого-сьомого підпункту 2 пункту 2, підпункту 8 пункту 6 розділу I цього Закону, які вводяться в дію з дня набрання ним чинності.

2. Абзац третій частини другої, частина п'ята статті 6; частини перша і друга статті 13, частини перша і друга статті 17; абзац дев'ятий частини першої, частина третя статті 20; частина восьма статті 21; частина одинадцята статті 22 Закону України «Про депозитарну систему України» втрачають чинність через 30 днів з дня оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України рішення Правління Національного банку України, погодженого з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, про передачу цінних паперів, облік яких відповідно до компетенції, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», здійснює Національний банк України, на депозитарне обслуговування до Центрального депозитарію цінних паперів.

3. Кабінету Міністрів України спільно з Національним банком України забезпечити збільшення частки Національного банку України у статутному

капіталі Центрального депозитарію цінних паперів до розміру не менше як 51 відсоток.

4. Національному банку України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

5. Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, а також забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

6. Розрахунковому центру з обслуговування договорів на фінансових ринках протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свою діяльність у відповідність із цим Законом.

Президент України

П. ПОРОШЕНКО